

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. J. F.**, bývajúceho vo V., zastúpeného Mgr. J. M., advokátom so sídlom Advokátskej kancelárie v L., proti žalovanej **Sociálnej poisťovni**, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, IČO X., vo veci pobočky L., D., zastúpenej JUDr. R. G., advokátom so sídlom v L., **o neplatnosť výpovede z pracovného pomeru**, vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 6 C 122/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. marca 2009, sp. zn. 17 Co 344/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. marca 2009, sp. zn. 17 Co 344/2008 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Lučenec rozsudkom zo 14. novembra 2008 č.k. 6 C 122/2003/249 určil, že výpoveď žalovanej z 25. marca 2003 daná žalobcovi podľa § 63 od. 1 písm. b/ Zákonníka práce je neplatná a zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Vychádzal z toho, že žalobca na základe dohody o zmene obsahu pracovnej zmluvy z 10. marca 1997 bol zamestnaný u žalovanej vo funkcii „vedúci organizačno-právneho útvaru, právnik“ s určitými prerušeniami z dôvodu predchádzajúcich dvoch neplatných výpovedí. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne Bratislava o organizačnej zmene č. X. z 20. marca 2003, ktoré nadobudlo účinnosť 21. marca 2003, došlo k zrušeniu organizačno-právneho oddelenia Sociálnej poisťovne, pobočka L. a zriadeniu organizačno-právneho referátu, ktorého zamestnanci podliehali priamej riadiacej pôsobnosti riaditeľa pobočky i k zrušeniu funkčného miesta vedúceho organizačno-právneho oddelenia. Napriek preukázanej organizačnej zmene a zrušeniu funkčného miesta vedúceho organizačno-právneho oddelenia nemohla žalovaná rozviazať so žalobcom pracovný pomer

platne podľa § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce z dôvodu, že okrem funkcie vedúceho organizačno-právneho oddelenia vykonával žalobca aj funkciu právnik, ktorá zrušená nebola. V dôsledku prijatej organizačnej zmeny žalovaná mohla prepustiť iba takého zamestnanca, ktorého pracovná činnosť bola takého druhu, ktorá sa stala pre žalovaného nadbytočnou. Nadstav právnikov na pobočke Sociálnej poisťovne v L. bol žalovanou vytvorený tím, že v priebehu súdnych sporov o neplatnosť predchádzajúcich dvoch výpovedí žalovaná prijala do zamestnania na funkčné miesto právnik na dobu neurčitú ďalších zamestnancov, a tým znemožnila naďalej zamestnávať žalobcu ako právnik. Žalovanou vytvorený nadstav pracovníkov na obsadenie funkčného miesta právnik považoval v rozpore s dobrými mravmi a za porušenie zásady pracovného práva vyjadrenej v článku II. Zákonníka práce č. 311/2001 Z.z., podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi a nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu. Úspešnému žalobcovi (§ 142 ods. 1 O.s.p.) súd žiadne trovy nepriznal z dôvodu ich neuplatnenia.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 25. marca 2009 sp. zn. 17 Co 344/2008, rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol; žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania 317,63 €. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že pri rozhodovaní o zmene rozsudku vychádzal z rovnakých skutkových zistení ako súd prvého stupňa. Riaditeľ Sociálnej poisťovne, pobočka L. požiadal 12. marca 2003 ústredie Sociálnej poisťovne v B. o schválenie návrhu úpravy organizačnej štruktúry pobočky v L., podľa ktorého by pobočka v L. mala byť zriadená ako typ pobočky A (9 oddelení a 1 referát), ktorá by sa dosiahla zrušením organizačno-právneho oddelenia a tým aj zrušením funkčného miesta vedúci organizačno-právneho oddelenia, čím by sa znížil počet zamestnancov o jedného. Dôvodom takto navrhovanej zmeny bola skutočnosť, že 1/ žalobca po rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 12 Co 2101/02 z 29. januára 2003 nastúpil späť do zamestnania a mal by vykonávať opäť prácu dohodnutú v pracovnej zmluve - kumulovanú funkciu vedúceho organizačno-právneho oddelenia, právnik. Po nástupe žalobcu do zamestnania na pobočke pracovali dvaja vedúci organizačno-právneho oddelenia a dvaja právnici, 2/ od 1. apríla 2002 enormne narástla agenda na novozriadenom oddelení úrazového poistenia, ktoré potrebovala žalovaná posilniť a zefektívniť prácu pobočky posilnením oddelenia úrazového poistenia. Na túto žiadosť reagovalo ústredie Sociálnej poisťovne v B. 20. marca 2003 schválením výnimky z organizačnej štruktúry tak, že zrušilo organizačno-právne oddelenie zriadené

príkazom riaditeľa Sociálnej poisťovne č. X. o organizačných štruktúrach pobočiek Sociálnej poisťovne z 19. decembra 2001 a schválilo zriadenie organizačno-právneho referátu, ktorého zamestnanci budú podliehať do priamej riadiacej pôsobnosti riaditeľa Sociálnej poisťovne, pobočka L.. Táto výnimka mala nadobudnúť účinnosť dňom vydania zmeny príkazu riaditeľa Sociálnej poisťovne č. X. o organizačných štruktúrach pobočiek Sociálnej poisťovne. Za schválením zmeny organizačnej štruktúry nasledoval príkaz riaditeľa Sociálnej poisťovne B. č. X. z 21. marca 2006, č. X., v ktorom riaditeľ Sociálnej poisťovne B. prikázal organizačné zmeny uplatniť. Zmena organizačnej štruktúry bola prejednávaná na operatívnej porade riaditeľa Sociálnej poisťovne, pobočka L. 28. marca 2003, na ktorej sa hľadalo riešenie ako odstrániť nadstav zamestnancov na pozícii vedúceho organizačno-právneho oddelenia. Na porade bolo skonštatované, že na organizačno-právnom referáte sa zníži počet zamestnancov o dvoch, ale oddelenie úrazového poistenia bude posilnené len o jedno funkčné miesto a jeden zamestnanec sa stáva nadbytočným. Riaditeľ pobočky ponúkol pani R. (doterajšej vedúcej organizačno-právneho oddelenia) možnosť výkonu práce v pobočke tak, že by vykonávala aj agendu personálnej práce a na úväzok 0,66 agendu oddelenia úrazového poistenia. Pani R. s ponúkaným riešením súhlasila. Žalobcovi ponúkol riaditeľ pobočky možnosť rozviazať pracovný pomer dohodou k 31. marcu 2003 z dôvodu nadbytočnosti s odôvodnením, že inú prácu v pobočke mu nevie ponúknuť. Žalobca nesúhlasil s rozviazaním pracovného pomeru dohodu, preto mu riaditeľ pobočky v ten istý deň 28. marca 2003 doručil výpoveď podľa § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce spolu s rozhodnutím o organizačnej zmene. K výpovedi zamestnávateľa sa vyjadrila "príslušná" odborová organizácia v zmysle § 74 ods. 1 Zákonníka práce. Na rozdiel od súdu prvého stupňa mal za to, že konanie žalovanej, ktorá v priebehu súdnych sporov vedených so žalobcom prijala do zamestnania iného zamestnanca na funkciu právnik, nie je konaním v rozpore so zákonom, ani v rozpore s dobrými mravmi a nemá žiadny vplyv na platnosť výpovede danej žalobcovi. Konštatoval, že pri skúmaní platnosti výpovede sú z hľadiska Zákonníka práce významné len tie skutočnosti, na ktoré zákon kladie dôraz, a to či bola písomná výpoveď, či bola doručená druhému účastníkovi do vlastných rúk, či bol naplnený výpovedný dôvod a dodržané zákonné lehoty, vyžiadaná predchádzajúci súhlas odborovej organizácie. Zákonník práce nesankcionuje výpoveď neplatnosťou pre rozpor s dobrými mravmi. Pokiaľ neplatnosť výpovede vyvodil súd prvého stupňa len z tej skutočnosti, že počas trvania súdnych sporov o neplatnosť výpovede z pracovného pomeru prijala žalovaná do zamestnania iného zamestnanca na funkciu právnik, ktorú popri funkcii vedúci

organizačno-právneho útvaru vykonával aj žalobca, právne posúdenie skutkových zistení nie je správne. Konštatoval, že súd prvého stupňa skúmal platnosť výpovede z hľadísk, ktoré Zákonník práce nepripúšťa. Základné zásady Zákonníka práce sú interpretačnými pravidlami výkladu jednotlivých ustanovení Zákonníka práce avšak nemožno len na ich základe v rozpore s hmotným právom vyhlásiť úkon účastníka pracovno-právneho vzťahu za neplatný. Podmienkou platnosti výpovede podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce bolo, že zamestnávateľ nemal možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, ani v mieste jeho bydliska alebo zamestnanec nebol ochotný prejsť na inú, pre neho vhodnú prácu, ktorú mu zamestnávateľ ponúkol v mieste dohodnutom ako miesto výkonu práce alebo v jeho bydlisku, prípadne sa podrobiť príprave na inú prácu. Výpoveď musela byť vyhotovená písomne a doručená druhému účastníkovi do vlastných rúk (§ 61 ods. 1 a § 38 ods. 1 Zákonníka práce) a musela byť prerokovaná podľa § 74 ods. 1 Zákonníka práce s odborovým orgánom. Odvolací súd dospel k názoru, že výpoveď žalovaného spĺňa všetky zákonom vyžadované podmienky, a preto je platná. Konanie žalovaného, ktorý prijal do zamestnania iného zamestnanca na funkciu právnik v priebehu súdnych sporov, vedených so žalobcom, nie je konaním v rozpore so zákonom, ani v rozpore s dobrými mravmi a nemá žiadny vplyv na platnosť výpovede danej žalobcovi. Pri skúmaní platnosti výpovede sú z hľadiska Zákonníka práce významné len tie skutočnosti, na ktoré zákon kladie dôraz, t.j. či bola daná písomná výpoveď, či bola doručená druhému účastníkovi do vlastných rúk, či bol naplnený výpovedný dôvod a dodržané zákonné lehoty a či bol vyžiadaný predchádzajúci súhlas odborovej organizácie. Zákonník práce nesankcionuje výpoveď neplatnosťou pre rozpor s dobrými mravmi. Základné zásady Zákonníka práce sú interpretačnými pravidlami výkladu jednotlivých ustanovení Zákonníka práce a nemožno len na ich základe v rozpore s hmotným právom vyhlásiť úkon účastníka pracovno-právneho vzťahu za neplatný. V dôsledku písomného rozhodnutia zamestnávateľa o organizačnej zmene znížiť stav zamestnancov na organizačno-právnom oddelení o jedného zamestnanca, zároveň zrušiť funkciu vedúceho organizačno-právneho oddelenia a posilniť oddelenie úrazového poistenia v rozsahu čiastočného úväzku ďalšieho zamestnanca (vykonávajúceho prácu na dovedajšom organizačno-právnom oddelení) s cieľom zvýšiť efektívnosť práce na oddelení úrazového poistenia sa stal žalobca nadbytočný. O náhrade trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd z dôvodu uvedeného v § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. zrušil rozsudok

odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Iná vada konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorou je postihnuté konanie spočíva v tom, že odvolací súd nesprávne zistil skutkový stav v otázke počtu zamestnancov na pobočke Sociálnej poisťovne v L., ich tabuľkový stav, čas ich prijatia do zamestnania, neporovnal ich pracovnú náplň a preto dospel k nesprávnym právnym záverom. Nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom videl v tom, že konanie žalovanej bolo v rozpore s dobrými mravmi. Nešlo o organizačnú zmenu, ale o snahu vyvolať dojem, že žalobca je nadbytočný, čo viedlo k účelovej výpovedi, keď v skutočnosti išlo o pomstu za to, že žalobca viedol úspešné súdne spory so žalovanou a chránil jej majetok. Žalovaná nezrušila organizačno-právne oddelenie, iba ho premenovala na referát, na pozíciu žalobcu prijala JUDr. D.. Žalovaná začala veci riešiť až po návrate žalobcu späť do práce (po druhej neplatnej výpovede danej žalobcovi žalovaným), kedy stav zamestnancov organizačno-právneho oddelenia bol šesť. Nesúhlasil s odvolacím súdom, že „konanie žalovanej, ktorá v priebehu súdnych sporov vedených so žalobcom prijala do zamestnania iného zamestnanca na funkciu právnik, nie je konaním v rozpore so zákonom, ani v rozpore s dobrými mravmi a nemá žiadny vplyv na platnosť výpovede danej žalobcovi“.

Žalovaná vo vyjadrení navrhla dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania 71,92 € z dôvodu, že rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny a konanie nie je postihnuté inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

Mimoriadna povaha dovolania v rámci systému opravných prostriedkov sa prejavuje aj v tom, že účastník konania nemôže úspešne podať dovolanie z akéhokoľvek dôvodu, ale len z dôvodu uvedeného v zákone (z tzv. dovolacieho dôvodu). Občiansky súdny poriadok upravuje tri samostatné dovolacie dôvody. Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Treba dodať, že dovolací súd je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil; dovolacie dôvody neposudzuje podľa toho, ako ich označil dovolateľ, ale podľa ich obsahu.

Pre účely predmetného dovolacieho konania je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zdôrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

K jednotlivým dovolacím dôvodom treba uviesť, že existencia procesnej vady konania v zmysle § 237 O.s.p., na ktorú poukazuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho opodstatnenosť. Existencia tzv. inej procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) na rozdiel od toho nezakladá prípustnosť dovolania, je však relevantný dovolací dôvod, ktorý v prípade jeho opodstatneného uplatnenia vedie k zrušeniu dovolaním napadnutého rozhodnutia. Na existenciu procesných vád konania tejto povahy (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) musí dovolací súd vziať vždy zreteľ – či už bolo na ne v dovolaní poukázané alebo nie (viď § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý (§ 242 ods. 1 veta prvá O.s.p.), pričom (ako už bolo uvedené vyššie) je viazaný tým, ako účastník konania vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod. Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti dovolania má v prípade dovolania, v ktorom bol uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., osobitný význam práve úplné, vecne správne a efektívne vymedzenie dovolacieho dôvodu. Pri tomto dovolacom dôvode totiž dovolací súd preskúmava správnosť právneho posúdenia veci nižšími súdmi len z aspektov uvedených a dostatočne vysvetlených v dovolaní; nad rámec toho, čo dovolateľ uplatnil v dovolaní ako nesprávnosť právneho posúdenia, nie je dovolací súd oprávnený ani povinný skúmať, v čom ešte (čo v dovolaní nebolo uplatnené) spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

1. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že o procesnú vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky väd taxatívne v ňom vymenovaných; iné procesné vady konania alebo nesprávnosti rozhodovania, i keby k nim v konaní došlo, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Treba zdôrazniť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Existencia väd v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. nebola v dovolaní namietaná a v dovolacom konaní nevyšla najavo.

2. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že tzv. inou vadou konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. V súvislosti s námietkou o existencii tejto vady konania dovolateľ uvádza, že odvolací súd nesprávne zistil skutkový stav v otázke počtu zamestnancov na pobočke žalovaného v Lučenci, ich tabuľkový stav, čas ich prijatia do zamestnania a neporovnal ich pracovnú náplň.

Nesprávne skutkové zistenia v občianskom súdnom konaní nie sú samé osebe dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 O.s.p. Sú ním vtedy, ak zakladajú niektorých z dôvodov dovolania uvedených v § 241 ods. 1 písm. a/ až c/. Dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. nemôžu byť vady a omyly pri hodnotení dôkazov. Zistenie, ktoré

nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní, je prípad, keď ide o zistenie, ktoré je pre rozhodnutie súdu právne významné (relevantné).

Pokiaľ dovolateľ namieta nesprávnosť skutkového zistenia veci (resp. niektorej okolnosti - skutkovej otázky) bez toho, aby konkrétne a bez pochybností uviedol, ku ktorým právne významných skutočnostiam nevyhnutným pre rozhodnutie súdu sa toto viaže, ide o nedostatok, ktorý dovolaciemu súdu bráni posúdiť opodstatnenosť namietaného dovolacieho dôvodu. Dovolací súd dodáva, že prípadné nesprávne skutkové zistenie, ktoré sa neviaže na právne rozhodnú skutočnosť potrebnú pre rozhodnutie vo veci, nezakladá opodstatnenosť dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. Pokiaľ nie je zrejmé k akej právne relevantnej skutočnosti sa viaže námietka dovolateľa o nesprávnom určení počtu zamestnancov na pobočke žalovaného, ich tabuľkový stav, čas prijatia do zamestnania a neporovnanie ich pracovnej náplne, nie je možné ani opodstatnené polemizovať so skutkovými závermi odvolacieho súdu a tomu v tomto smere vytykať procesné pochybenie.

V dovolacom konaní nevyšla najavo tzv. iná vada konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú by mal byť vzatý zreteľ (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

3. K tomu, čo dovolateľ uviedol v dovolaní za účelom preukázania opodstatnenosti uplatnenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., treba uviesť, že právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval.

Dovolateľ namietal platnosť výpovede z dôvodu, že celé konanie žalovanej v súvislosti s uskutočnenými organizačnými zmenami a výpoveď z pracovného pomeru je v rozpore s dobrými mravmi, pretože skutočným cieľom bolo pomstiť sa mu za jeho konanie voči žalovanej.

Výpoveď daná zamestnávateľom je možná len z taxatívnych dôvodov uvedených v zákonníku práce (§ 61 ods. 2 Zákonníka práce). Tak ako každý iný právny úkon, aj

výpoveď ako jednostranný právny úkon je neplatná, ak nemá všetky náležitosti právneho úkonu, t.j. keď je v rozpore so zákonom, obchádza zákon alebo je v rozpore s dobrými mravmi. Rozporom so zákonom alebo obchádzaním zákona sa rozumie nielen rozpor so Zákonníkom práce, ale aj rozpor s ustanoveniami o právnych úkonoch v zmysle Občianskeho zákonníka. Ak tento zákon (Zákonník práce) v prvej časti neustanovuje inak, vzťahuje sa na tieto právne vzťahy Občiansky zákonník (§ 1 ods. 2 Zákonníka práce). Z princípu subsidiarity vyplýva, že tam kde konkrétna právna úprava vo všeobecnej časti Zákonníka práce chýba, je potrebné použiť v plnej miere Občiansky zákonník. Tak tomu je v prípade neplatnosti pracovnoprávnych právnych úkonov, ktorých osobitosti upravuje vo všeobecnej časti Zákonník práce (§ 17 a nasl.), avšak pre ktoré rovnako platia všeobecné princípy o neplatnosti právnych úkonov v zmysle Občianskeho zákonníka (napr. § 37, § 39). Výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávnych vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi (§ 13 ods. 3 veta prvá Zákonníka práce). Neplatnou je preto aj výpoveď zamestnávateľa, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi. Rozpor s dobrými mravmi predpokladá, že motívy výpovede nie sú v súlade so základnými zásadami právneho poriadku.

Z uvedeného dôvodu sa dovolací súd nestotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že Zákonník práce nesankcionuje výpoveď neplatnosťou pre rozpor s dobrými mravmi (str. 6 odsek 3 veta tretia odôvodnenia rozsudku). Povinnosťou odvolacieho súdu bolo sa zaoberať a skúmať motív výpovede žalovanej danej žalobcovi. Odvolací súd za rozpor s dobrými mravmi nepovažoval konanie žalovanej v súvislosti s prijatím iného zamestnanca do pracovného pomeru na funkciu právnik počas priebehu pracovnoprávneho sporu so žalobcom. I keď odvolací súd konštatoval danosť i opodstatnenosť výpovedného dôvodu (§ 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce), nezisťoval a nezaoberal sa však úvahami, či z hľadiska takto uplatneného výpovedného dôvodu právny úkon (výpoveď) so zreteľom na okolnosti prípadu zodpovedá dobrým mravom. Zistenie skutočného motívu k prijatiu organizačnej zmeny u žalovanej a skutočné dôvody pre výpoveď danú práve žalobcovi, môžu viesť k zisteniu, či tento jednostranný pracovnoprávny úkon je (nie je) v rozpore s dobrými mravmi.

Odhliadnuc od zákonných kritérií výpovede (jej písomnej formy, doručenia do vlastných rúk druhému účastníkovi, naplnenie výpovedného dôvodu a dodržanie zákonných lehôt, predchádzajúci súhlas odborovej organizácie), ktorými sa zaoberal odvolací súd, dovolací súd ďalej uvádza: Preskúmanie výpovedného dôvodu podľa ustanovenia § 63

ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce súdom sa musí sústrediť na tri základné otázky, či ide o zmenu úloh zamestnávateľa, zmenu technického vybavenia alebo o iné organizačné zmeny, či sa stal zamestnanec nadbytočným a či je daná príčinná súvislosť medzi nadbytočnosťou zamestnanca a organizačnými zmenami. Organizačné zmeny, nadbytočnosť zamestnanca, príčinnú súvislosť medzi organizačnými zmenami a počtom alebo štruktúrnym zložením zamestnancov zisťuje súd, pričom dokazovanie týchto skutočností postihuje zamestnávateľa. O rozhodnutie o organizačných zmenách ide iba vtedy, ak sledovalo zmenu úloh zamestnávateľa, technického vybavenia, zníženie počtu zamestnancov za účelom zvýšenia efektívnosti práce alebo inú organizačnú zmenu, pomocou ktorej zamestnávateľ chce regulovať počet svojich zamestnancov za účelom zvýšenia efektívnosti práce a ich profesijné alebo kvalifikačné zloženie tak, aby zamestnával iba taký počet zamestnancov a v takom profesijnom alebo kvalifikačnom zložení, aké zodpovedá jeho potrebám. V prípade, ak rozhodnutím zamestnávateľa alebo príslušného orgánu boli od počiatku sledované iné ciele a že zamestnávateľ alebo príslušný orgán iba predstieral prijatie organizačného opatrenia so zámerom zastrieť svoje skutočné zámery, nebol naplnený prvý z predpokladov výpovedného dôvodu, čo môže mať dopad na platnosť výpovede z hľadiska rešpektovania vysloveného právneho princípu o súlade (rozpore) pracovnoprávneho úkonu zamestnávateľa s dobrými mravmi. O organizačných zmenách, ako aj o výbere zamestnanca, ktorý je nadbytočný rozhoduje zamestnávateľ sám. Súd nemôže preskúmať rozhodnutie zamestnávateľa. Súd však dôsledne skúma a posudzuje všetky skutkové okolnosti, ktoré skončeniu pracovného pomeru z dôvodu nadbytočnosti predchádzali. Pri hodnotení týchto okolností prihliada aj na čl. 2 Zákonníka práce, zakotvujúci pozitívny príkaz výkonu práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávnych vzťahov, ktorým je súlad s dobrými mravmi (R 28/2009, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 33/2008).

Pokiaľ chcel dovolateľ napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu aj z iných (ďalších) dôvodov k tomu je potrebné uviesť, že dovolanie má byť odôvodnené tak, aby z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu neumožňovalo žiadne dohady a domnienky, čo mal dovolateľ na mysli. Nestačilo preto len poukázať na vývoj personálnej situácie u žalovanej, prípadne na ďalšie skutkové okolnosti s tým súvisiace - obsadzovanie pracovných miest v pobočne žalovanej a pod. Nevyhnutným je vysvetlenie, konkrétne ktorý právny záver a z akých dôvodov nepovažuje dovolateľ za správny, ako aj konkrétne v čom spočíva omyl odvolacieho súdu pri aplikácii práva. Samozrejým je aj označenie konkrétnej právnej normy. Pokiaľ v dovolaní žalobcu chýba označenie právnej normy i takéto vysvetlenie k nej,

nie je vymedzený obsah prieskumnej činnosti dovolacieho súdu a rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno preskúmať z hľadiska opodstatnenosti takto „uplatneného“ dovolacieho dôvodu (viď aj R 38/2008). V dôsledku toho nebol dovolaciemu súdu dostatočne vymedzený obsah ďalšej (širšej) prieskumnej činnosti a rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo možné z ďalších hľadísk vecne posúdiť.

Nakoľko odvolací súd neposudzoval platnosť výpovede z pracovného pomeru v zmysle § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce aj z hľadiska, či takýto pracovnoprávny úkon je (nie je) v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 a § 39 Občianskeho zákonníka v spojení s čl. 2 vetou druhou a § 13 ods. 3 Zákonníka práce), keď vychádzal z iného než vyššie uvedeného právneho názoru dovolacieho súdu, jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Uvedené zistenie má za následok, aby dovolacím súdom bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.). Právny názor vyslovený dovolacím súdom v tomto rozhodnutí je záväzný (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 9. júna 2010

JUDr. Vladimír Magura v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská